

Instagram: stela_knjige

Facebook: stela

www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA

Kristin Harmel

The Winemaker's Wife

Copyright © 2019 by Kristin Harmel Lietz

All rights reserved.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2021

ZA IZDAVAČA

Marko Sabovljević

UREDNIK

Marina Sabovljević

LEKTURA I KOREKTURA

Milica Rakić

DIZAJN KORICA

Siniša Subotić

SLOG I PRELOM

Studio Znak

ŠTAMPA

Alpha print, Zemun

TIRAŽ

1.000

IZDAVAČ

Publik praktikum

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA

2021

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

VINAREVA ŽENA

KRISTIN HARMEL

Prevela sa engleskog
Milica Gnjatović

Stela

Džejsonu i Noi
Vi me iznova i iznova učite šta je zapravo ljubav.

Nedopustivo je, nemoguće je, da iz tolikih pogibija, tolikog požrtvovanja i stradanja, takvog herojstva, ne iznikne uzvišenije i bolje čovečanstvo.

General Šarl de Gol,
vođa francuskog Pokreta
otpora, govoreći o uticaju
Drugog svetskog rata

1.

MAJ 1940.

INES

Put je vijugao poput zmije kroz bujne vinograde Šampagne dok je Ines Šovo jurila njime jugozapadno od Remsa. Oblaci prašine su se poput balona dizali iza njenog metalik crnog *sitroena*, a vetar besno šibao kroz njenu kestenjastu kosu. Bio je maj, i vinove loze su se već budile, sa pupoljcima poput malenih šaka koje posežu ka suncu. Za nekoliko nedelja će procvetati, a do septembra, njihovi grozdovi – bledozelenog šardonea, crnog pino monijea, pino noara boje borovnica – biće jedri, nabrekli i spremni za berbu.

Ali da li će Ines i dalje biti tu? Da li će iko od njih? Protresao ju je drhtaj dok je kočila ulazeći u krivinu, a motor je zarežao protestujući dok je skretala na put koji vodi ka kući. Mišeli joj rekao da vozi previše brzo, previše nesmotreno. Ali opet, on je bio oprezan u vezi sa svim.

U junu će biti godinu dana otkako su se venčali, i nije mogla da se seti da je od tada prošao ijedan dan a da joj on nije nešto nežno prigovorio. *Ja samo pazim na tebe, Ines*, uvek bi rekao. *To se od muža i očekuje da radi*. U poslednje vreme, skoro sva njegova upozorenja bila su u vezi sa Nemcima, koji su vrebali odmah iza neprobojne Mažino linije, utvrđene granice koja je štitila Francusku od haosa koji se nadvio nad ostatkom

Evrope. *Mi koji smo bili tu za vreme Velikog rata znamo da njih ne treba potcenjivati*, govorio bi barem jednom dnevno, kao da nije imao samo četiri godine kada se vodila poslednja bitka.

Ines, naravno, pošto je bila šest godina mlađa od Mišela, nije bila ni rođena kada su se Nemci konačno povukli iz Marne 1918. godine, nakon što su skoro sravnili sa zemljom Rems, njen najveći grad. Ali otac joj je ispričao dovoljno priča o ratu – obično kada bi bio pijan od brendija i lupajući pesnicom o sto – pa je bila svesna da treba da bude oprezna.

Nikada ne veruj Hunima! I sada je mogla u glavi da čuje očev dubok, grub glas, iako je već godinama bio mrtav. *Mogu oni da se prave da su prijatelji Francuske, ali samo bi budale mogle da poveruju u tako nešto.*

Pa, Ines nije bila budala. A ovoga puta, za promenu, ona će doneti vesti koje će promeniti sve. Osetila je mali nalet trijumfa, ali dok je jurila u Vil Domanž, tiha, otrežnjujuća, sedam stotina godina stara kapela Svetog Lijea, koja se nadvijala nad malim gradom, kao da joj se rugala zbog njene nadobudnosti. Ovo nije imalo nikakve veze sa tim ko je bio u pravu a ko nije. Ovo se ticalo rata. Smrti. Krvi mladića koja već natapa zemlju u šumama na severoistoku. Svih onih stvari koje je njen muž predvideo.

Provezla se kroz kapiju, naglo zakočila ispred velikog dvospratnog kamenog šatua,¹ iskočila iz automobila i potrčala ka vratima koja su vodila do ogromne mreže podzemnih podruma.

„Miše!” vikala je dok se spuštala preskačući po dve stepenice odjednom. Hladan i vlažan vazduh zapljusnuo ju je poput kofe vode u lice. „Miše!”

¹ *Chateau* – zamak, dvorac; ali i velika kuća, posebno na imanju koje se bavi proizvodnjom vina. (Prim. prev.)

Glas joj je odzvanjao kroz isprepletani lavirint prolaza, koje je ekscentrični praded a njenog muža prokopao sedamdeset i pet godina ranije. Tu su se nalazile postrance položene hiljade flaša sa šampanjcem, pravo malo bogatstvo mehurića koje je iščekivalo sledeći čin svoje predstave.

„Ines?” Mišelov zabrinuti glas dopirao je odnekud iz dubina podruma, a onda je mogla da čuje korake koji su se približavali sve dok se nije pojavio iz ugla u pratnji Tea Lorena, *chef de cave*,² glavnog vinara kuće Šovo. „Draga, šta je bilo?” upitao ju je Mišel, dok je trčao prema njoj, spuštajući joj ruke na ramena i zagledajući joj lice. „Jesi li dobro, Ines?”

„Ne.” Do tog trenutka nije ni shvatala da je ostala bez daha od vesti koje nosi, brze vožnje i naglog spuštanja u hladnoću podruma. „Ne, Mišele, uopšte nisam dobro.”

„Šta se desilo?”, upitao je Mišel, dok ju je Teo ćutke posmatrao sa svojim uobičajeno ravnodušnim izrazom lica.

„Počelo je”, uspela je da prozbori Ines. „Invazija, Mišele. Nemci dolaze!”

Teška tišina lebdela je u vlažnom vazduhu. Koliko će vremena proći pre nego što tišina podruma bude narušena tupim udarima vojnih čizama u maršu na površini nad njima? Pre nego što sve što su izgradili bude ugroženo, a možda i uništeno?

„Dakle tako”, rekao je najzad Mišel. „Pretpostavljam da je vreme da završimo sa sakrivanjem šampanja.”

² *Chef de cave* – majstor pećina, tj. vinskih podruma. (Prim. prev.)

2.

JUN 2019.

LIV

Leva šaka Liv Kent bila je gola. Ili je barem njoj tako delovalo svaki put kada bi spustila pogled i ugledala prazninu na mestu na kojem je, proteklih dvanaest godina, stajala burma. Iako ju je skinula pre tri meseca, pet nedelja nakon što joj je Erik objavio da odlazi i želi da papiri za razvod budu gotovi što je pre moguće, i dalje bi je povremeno začudilo odsustvo nečega za šta je mislila da će zauvek biti tu. Ali na kraju krajeva, postojalo je toliko toga u šta je verovala da se može pouzdati. „Hvala ti što si okej u vezi sa svim ovim”, rekao je Erik dok je unosio poslednju kutiju njihovih zajedničkih stvari u njen mali, jednosobni stan u koji se uselila nakon što su se razveli. Bilo joj je čudno što je on tu, u prostoru koji mu nikada neće pripadati. Jedan deo nje želeo je da se izvršiti na njega da se skloni odatle, ali drugi deo nje, deo kojeg se u potpunosti stidela, želeo je da ga moli da ostane. Brzina kojom se njihov brak raspao učinila je da se Liv oseća kao da joj se tlo izmaklo pod nogama.

„Okej?“, ponovila je dok je on gledao unaokolo, posmatrajući stan pun nameštaja koji su nekada delili. Pogled mu je zastao na oštećenom kožnom kauču smeštenim u sobi, a ona se zapitala da li je razmišljao, kao što je ona upravo, o danu kada

su ga kupili, kako su se tada prepirali oko izdatka, i kako su se posle bacili, u znak pomirenja, na njegove neudobne jastuke, znojavi i isprepleteni u zagrljaju. A opet, možda je samo razmišljao kako mu je drago što počinje iznova, bez ijednog predmeta koji su zajedno kupili da mu remeti novi početak.

Pogled mu se vratio na nju. „Samo hoću da kažem da znam da sve ovo nije bilo lako.” Promenio je izraz lica i navukao masku sumornog saosećanja, i Liv je osetila ubod ljutnje, što je bilo bolje od tuge koja se kovitlala u njoj poput oluje otkad su zvanično potpisali brakorazvodne papire tog jutra. „Stvarno mi je žao što je na kraju ovako ispalo, Liv, ali jednostavno smo želeli različite stvari.”

Sve što je Liv uspela da izusti bilo je jedno neodređeno „Mmmmm.”

„Zaista ti želim sve najbolje. Znaš to, zar ne? Uvek ćeš mi biti važna.”

„Samo ne onoliko koliko si sam sebi važan.” Liv nije mogla da odoli. „Ili tvoja nova devojka.”

Erik je uzdahnuo. „Nemoj da se ljutiš, Liv.” Spustio je kartonsku kutiju na pod i obrisao ruke. „Voleo bih da mislim kako ćemo jednoga dana možda biti čak i prijatelji.”

Liv je frknula, i na jedan tren, Erikov saosećajni izraz skliznuo je sa lica, a čelo se nabralo od ljutnje. I Liv se sada ukazao pogled na čoveka za koga je znala da se krije ispod pažljivo održavane fasade, čoveka koji je krivio nju za sve što je pošlo naopako u njihovoj vezi. Liv je želela da dobije bebu, da osnuje porodicu, a Erik je, na prvi pogled, delovao raspoloženo da pokušaju. Ali onda, nakon više od godinu dana razočaranja, dijagnostikovana joj je prevremena disfunkcija jajnika. Tri puta su pokušali veštačku oplodnju sa doniranim jajnim ćelijama kada je Erik iznenada objavio da mu je svega dosta – dosta pokušavanja da dobiju bebu, dosta pokušavanja da razume

njenu tugu, dosta njihovog braka. Naravno, Liv je kasnije saznala da je on već tada počeo da se zabavlja sa dvadesetčetvorogodišnjakinjom po imenu Anemona, jednom od administrativnih pomoćnica u *Bergman Restorani Grupi*, kompaniji kojom je Erik rukovodio. „Prijatelji, a? Sigurno, možda bismo ti i ja i tvoja devojka mogli jednom nedeljno da izlazimo na večeru. To zvuči prijatno.”

„Liv, znam da si ljuta. Ali to nije Anemonina krivica. Ti i ja smo jednostavno prerasli jedno drugo. Nije nam bilo suđeno da ostanemo zajedno.”

„A tebi je bilo suđeno da budeš sa milenijalkom, vegankom, koju su njeni hipi roditelji nazvali po nekoj vrsti meduze?”

„Anemon je zapravo morski polip”, ispravio ju je Erik, ne pogledavši je. Slegnuo je ramenima sa prenaglašenom bespomoćnošću. „Šta da ti kažem, Liv? Ona me razume.”

„Šta to tačno ona razume? Da si totalni kliše? Da si školski primer krize srednjih godina? Da ćeš jednog dana, kada ti Anemona više ne bude odgovarala, pobeći i od nje?”

Erik je uzdahnio i Liv je videla sažaljenje u njegovim očima, što je učinilo da se oseća još bednije. „Liv, budi iskrena. Da li si me uopšte i dalje volela u trenutku kada smo se razišli?”

Nije mu odgovorila, jer kako bi i mogla da mu objasni da bi ga volela zauvek, samo da joj je pružio šansu? Da je to ono što bi trebalo da radiš kad je osoba kojoj si se obećao do kraja života u pitanju. Stvar je bila u tome da joj se, već neko vreme, on nije naročito *dopadao*. Ali ona je bila spremna da to prevaziđe, da pokuša da nađe način da ponovo budu oni stari. Njeni roditelji nikada nisu imali tu priliku; otac joj je umro dok je Liv još bila beba, a njena majka je od tada neprestano skakala iz veze u vezu. Liv se uvek zaklinjala da će njen život izgledati drugačije. Ali možda nam je svima suđeno da ponavljamo greške onih pre nas, čak i ako znamo za bolje.

Stvar je bila u tome što je Erik bio u pravu. Nisu više bili jedno za drugo. Možda nikada i nisu bili jedno za drugo. Možda je to što će svako otići svojim putem bilo nešto najbolje što su mogli da urade. Ali i dalje se osećala kao da ju je izneverio kada joj je bio najpotrebniji.

Kada se ćutanje predugo oteglo, Erik je ponovo progovorio: „Pa, šta ćeš sada da radiš? Da li ćeš pokušati da se ponovo zaposliš? Znaš da uvek možeš da mi tražiš pismo sa preporukama ako ti zatreba.”

Liv se ugrizla sa usnu, pomalo ga mrzeći zbog načina na koji ju je gledao, kao da je neka jadnica. On joj je, pre godinu dana, predložio da dâ otkaz na mesto potpredsednika marketinga u Bergmanu, gde su se, pre petnaest godina, i upoznali. Radili su zajedno deceniju i po, on je napredovao u finansijskom odseku, a ona je došla do vrha marketinškog odseka. Bili su savršeni, moćan par – do trenutka kad to više nisu bili.

Vidi, ako ćemo da probamo in vitro oplodnju po treći put, možda bi trebalo da ostaneš kod kuće i da se usredsrediš na to, rekao je prošlog juna. *Uostalom, kad budemo imali bebu, ionako ćeš uzeti porodiljsko odsustvo, zar ne?* Složila se sa njim, ali nevoljno, a sada je uvidela da je prihvatanje njegovog save-ta bila greška, da je to bio samo prvi korak koji je on preduzeo da bi je izbacio iz svog života. Što je rezultiralo time da kada joj je tlo izmaklo pod nogama ostala bez ičega – nije imala ni dete, ni muža, ni posao, ni ušteđevinu. Bila je potpuno nasukana. „Smisliću nešto”, promrmljala je.

„Barem imaš svoju baku u međuvremenu.” Erikove usne su se iskrivile. „Sigurno ti pomaže, zar ne?”

„Velikodušna je prema meni”, rekla je Liv ukočeno. „Mislim da je svesna da mi je davala loše savete.” Baka Edit – ekscentrična, bogata majka njenog oca koja je živela u Parizu – bila je ta koja je insistirala na predbračnom ugovoru pre nego što se

Liv udala za Erika, u kojem je bilo predviđeno da, ako bi došlo do razvoda, nijedno od njih ne bi imalo prava na imovinu onog drugog. To je očigledno imalo za cilj da spreči Erika da dođe do onoga što će jednoga dana Liv naslediti. Ali pošto je baka Edit još uvek bila živa, Erik zarađivao stotine hiljada godišnje, dok je Liv bila nezaposlena, ugovor je sada delovao kao katastrofalna greška. Barem se baka Edit ponudila da joj plaća stan dok ona smisli šta će sa svojim životom, ali Liv se osećala dovoljno loše što uzima taj novac i bez toga da joj Erik to natrljava na nos.

„A ipak, bila je tako sigurna u taj ugovor tada.” Zakikotao se. „Kako god, Liv, moram da se vratim u kancelariju. Ali javi mi ako ti bilo šta zatreba, u redu? Pretpostavljam da ćemo se viđati tu i tamo.”

Nije sačekao odgovor. Otišao je bez osvrtnja, i dok je Liv zatvarala vrata za njim, imala je utisak da konačno završava sa prošlošću i da je zakoračila u nesigurnu budućnost.

Sat vremena kasnije, Liv je napokon skupila hrabrosti da otvoriti poslednju kutiju koju je Erik doneo. Kada je isekla lepljivu traku i podigla poklopac, imala je osećaj kao da ju je neko udario u stomak, shvativši da je unutra njihov album sa slikama sa venčanja i dve kutije za cipele pune fotografija iz njihovog zajedničkog života, fotografija koje Eriku očigledno više ništa nisu značile. Pregledala je one sa vrha – slike sa medenog meseca na kojima ona i Erik stoje na plaži na Mauiu, držeći izdubljene kokose sa pićem i zaljubljeno se gledajući – pre nego što ih je gurnula nazad u kutiju i udaljila se kao da ju je sama njihova blizina mogla povrediti.

Začulo se odsečno kucanje na vratima i Liv je podigla pogled. Nikoga nije očekivala, a novu adresu je dala samo nekoć licini ljudi. Njeni jedini prijatelji tokom braka sa Erikom bile

su njene kolege iz Bergmana, i kada je prošle godine napustila posao, ni sa kim nije ostala u kontaktu, što je samo pojačavalo osećaj da je izbrisana iz sopstvenog života. Da se nije Erik vratio da se otarasi još jedne kutije uspomena? Razmišljala je da ne otvori vrata jer nije želela da se ponovo suoči sa njim, ali se ponovo začulo kucanje, ovoga puta glasnije i još upornije.

Kada je ustala i pogledala kroz špijunku, morala je nekoliko puta da trepne da bi obradila ono što vidi. Tu, u slabo osvetljenom hodniku, stajala je njena devedesetdevetogodišnja, neverovatno agilna baka, sede kose uvijene u urednu punđu, u sivovoj, perfektno po meri skrojenoj tvid *šanel* jakni i crnim pantalonama savršenog kroja. „Bako Edit?“, upitala je sa nevericom Liv, otvarajući vrata.

Starica je napućila usne, a obrve iscrtane krejonom su joj se natuštile. „Zaista, Olivija, zar se tako oblačiš kad nisam tu da te nadgledam?“ Sarkazam je zvučao skoro pa ljubazno tako upakovan u meki francuski akcenat bake Edit. „Nisam li te naučila boljem od toga?“

„Ja, ovaj, nisam te očekivala.“ Liv je spustila pogled na iscepane farmerke i iznošenu majicu koje je obukla nakon što je Erik otišao, savršenu odeću za tugovanje po kući. „Da li je *trebalo* da te očekujem?“

„Pa, ovde sam zar ne?“

„Ali... otkud ti u Njujorku?“ Kada je Liv poslednji put razgovarala sa njom – pre tri dana, kada je baka Edit nazvala i odsečno upitala kada će razvod biti konačan – nije bilo nikakvog spominjanja transatlantskog putovanja iz Pariza. S obzirom na godine bake Edit, let do Njujorka bio bi vredan bar pomena.

„Pa, došla sam po tebe, naravno. Zar me nećeš pozvati da uđem? Ubila bih za martini. I nemoj se usuditi da mi kažeš da ti je nestalo džina. Morala bih momentalno da te se odrekнем.“

„Ovaj, ne”, rekla je Liv. „Imam džina.” Oprezno se pomerila i gledala kako baka Edit proleće pored nje. Na tren se zapitala zašto se nikada ne zagrle kao što to normalni ljudi čine.

„*D'accord*.³ Imaš li masline punjene sirom sa plavim plesnima pri ruci?”, pitala je baka Edit preko ramena dok ju je Liv pratila, zatvorivši vrata. Tek tad je Liv shvatila da baka Edit nije sa sobom ponela ništa sem svoje uobičajene *keli* torbe.

„Gde ti je prtljag, bako Edit?”

Starija žena ju je ignorisala. „Čak bih prihvatila i masline sa belim lukom.”

„Ovaj, mislim da imam samo obične.”

Baka Edit je blago progundala, ali je delovalo da se pomirila sa situacijom dok se smeštala na kauč u unukinoj dnevnoj sobi.

Liv je ćutala dok je pripremala piće svojoj baki, što je bio njen zadatak još otkad je napunila devet godina. Obilna doza džina, malo suvog vermuta, nekoliko kapi maslinovog soka, promućkano sa ledom, pa zatim procedeno.

„Trebalo je da prethodno ohladiš čašu, Olivija”, rekla je baka Edit umesto da joj zahvali kada joj je Liv pružila piće. „Zar nećeš i ti da popiješ jedan?”

„Dva po podne je, bako Edit. A i još uvek pokušavam da shvatim šta radiš ovde.”

Starica je odmahнула glavom. „Da li stvarno moraš da budeš tako uštogljena?” Otpila je dobar gutljaj. „Pa dobro. Ako baš moraš da znaš, ovde sam jer je danas prvi dan u kojem si zvanično slobodna od one dušopije i *salaud*-a.⁴ Mrzim što to moram da kažem, ali lepo sam ti govorila...”

„Aha, znači došla si da likuješ?”

³ U redu.

⁴ Kopile, nikogović.

Baka Edit je otpila još jedan gutljaj martinija i Liv je na trenutak primetila da se ruka njene bake trese. „Naravno da nisam, ni u kom slučaju”, rekla je. „Došla sam da ti pomognem da se spakuješ.”

„Da se spakujem?”

Baka Edit je teatralno uzdahnula dok je ustajala i pokazivala Liv ka spavaćoj sobi. „Pa, hajde onda! Već kasnimo.”

„Gde kasnimo?”

„Na naš let.”

Liv je samo belo gledala u nju.

„Dosta odugovlačenja, Olivija. Avion nam poleće za četiri i po sata, a znaš kakvo je obezbeđenje na DŽFK-u.”

„Pobogu, bako Edit, o čemu ti pričaš?”

„Pokušaj da ispratiš šta se dešava, draga.” Baka Edit je zakolutala očima i iskapila ostatak svog martinija. „Idemo za Pariz, naravno.”